

Jelka Ciglencečki

Zoran Hočevar: *Ernijeva kuhna.*

Ljubljana: Založba /*cf., 2010.

Knjige, ki mešajo literaturo s kuhinjo, še zdaleč niso redke, pri nas je odličen primer brutalno zabavna *Knjiga mrtvih* izpod peresa Marka Zorka. Uživaško branje je tudi esejistična pot do izvorov čevapčičev Ervina Hladnika Milharčiča v *Poti na Orient*. Najbolj znani ruski literarni kritik in esejist Aleksander Genis je avtor več esejistično-kuharskih knjig ter ima svojo radijsko kuharsko oddajo. In Zoran Hočevar se s svojim zadnjim romanom dobro vključuje v to sicer specifično, a priljubljeno literarno nišo. Recepti *Ernijeve kuhne* povzročijo, da se vam med branjem cedijo sline, so uživaški, z obilico finese in občutka. Če hočete brati dobro slovensko kuharsko knjigo, vam lahko *Ernijevo kuhno* toplo priporočim. Recepti so dovolj priljudno razloženi, da jim bo kuharsko srednje izurjen bralec z lahkoto sledil. Kaj pa literarna plat medalje?

Knjiga bo gotovo vseč zvestim Hočevarjevim bralcem, ki so že navedeni njegovega humorja in izmikanj za različne literarne maske. Avtor nam namreč tudi tokrat postreže z vsemi svojimi močnimi točkami. Predvsem s svojim tipičnim junakom, rahlo omejenim obstrancem, zato pa so njegove napake nadvse človeške, izpovedane s humorjem. Erni je spet (tako kot Šolen) zaveden in ponosen Ljubljančan, je osamljen, poln principov in modrosti (ki jih toliko lažje deli, ker nam roman pripoveduje kot prvoosebni pripovedovalec). Nekaj opravka si daje z mislijo na iskanje družice; to je pravzaprav edino, kar mu v natančno urejenem življenju še manjka. Je dobro preskrbljen, saj mu po denacionalizaciji pripade ogromna hiša v središču Ljubljane; slednjo iz same skoposti raje oddaja, sebi pa kupi stanovanjce in denar od najemnin počasi kopiči doma v trezorju. Mladen Dolar v svoji knjigi *O skoposti* ugotavlja, da lik skopuha izumira in da se je skopost pri sodobnem človeku spremenila v potrošništvo (varčujemo tako, da kupujemo ceneje kot drugi, se pravi po nižani ceni, in ne več tako, da sploh ne kupujemo). Toda Erni tudi v 21.

stoletju ustreza vsem stereotipom Molièrovega *Skopuha*. V družbi, ki se zbira v kavarni Vesolje, je najpremožnejši, a nikoli ne plača pijače, zaradi česar je predmet splošnega posmeha, ki ga dostojanstveno prenaša; denar od najemnine skriva tako rekoč v nogavicah, živi karseda skromno, misel na nakup dragega avtomobila ga spravi v paniko. Skratka: zdi se človek iz nekega drugega časa. Nenavadna je tudi nepremičnost, odrevenelost njegovega življenja – medtem ko se nam zdi, da je z elektronskimi mediji svet podivjal, da množica informacij grozi, da nas bo zasula, da je težko izbirati med številnimi zanimivimi možnostmi, no, v tem času se Erni ne dotakne interneta (niti v iskanju novih receptov ne); njegovo življenje je v prvem delu romana nenavadno mirno, celo precej dolgočasno. In ta dolgčas polnijo kuhanje in sanjarije o “odlični babi”, ki bo prišla kot princesa na belem konju, ga rešila vsakdanje sivine in mu rodila dinastijo “lumpen-aristokratskega tipa”. In najbolj hecno pri vsem je, da se zgodba konča točno tako, osladno in nerealno kot Disneyjeva risanka: Ernija, ki je s svojo skopostjo in zadržatostjo videti povsem izgubljen primer, resnično reši “odlična baba” in to v zameno za zgolj en, sicer odličen seks. Ob tem reši še številne težave, ki se dotlej zakuhajo glavnemu junaku – od izsiljevanja, zapleta s policijo, mafijo, kraje milijona evrov in paketa heroina ... Ravno ko se Erni odloči za samomor, se pojavi usodna Rozala in kot ob zamahu čarobne paličice vse težave izginejo. Erni postane še bogatejši, dinastija je že na poti, ob super soprogi pridobi še mlado ljubico.

Zgodba je seveda podkrepjena s tipičnim Hočevarjevim cinizmom in dvoumnim pisanjem, ki smo ju spoznali že v avtorjevih prejšnjih romanih. Bralec se nenehno sprašuje, kaj pravzaprav pomenijo izjave glavnega junaka. Misli resno ali spet cinizira? In tudi: ali avtor jemlje svojega junaka resno ali se iz njega ves čas norčuje? Najprej pomislimo na slednje, sploh ob Ernijevih izjavah o umetnikih (“Ko mene prime, da bi kaj naredil iz sebe, grem na skret.”), a po drugi strani je tudi kuhar Erni umetnik, ki požanje posebne simpatije bralca, kadar svojo umetnost predstavlja drugim: recimo ljubljanskim klošarjem, svoji “odlični lady” in prijateljem. A vendar: zakaj ima zgodba tako bedast in neutemeljen srečen konec? Je to spet ironija? Ali postmodernistična igrlica: morda avtor ironizira ženske ljubezenske romane in napiše svoj moški (povrhu še kuharski) ljubezenski roman?

Jezik je v *Ernijevi kuhni* (v skladu z Ernijevim meščanskim izvorom) skorajda očiščen vulgarizmov, ki jih je v romaneskni trilogiji stresal Voje Pujšek, a še vedno sočen. V enem izmed svojih številnih modrih izrekov Erni pripomni: “Fučka se meni za jezik. Razen če ni goveji, prekajen.” To gotovo ne velja za avtorja, ki je jezik glavnega junaka pošteno pilil,

da je ostal živ, pogovoren, hkrati pa razumljiv, saj se izogne pretiranim posegom. Prepoznaven je za Hočevarja značilen slog dialogov in še bolj monologov glavnega junaka. Gre za neskončno modrovanje, kramljanje, ki nas spomni na večurne kavarniške pogovore o tako rekoč ničemer. Ni dovolj vzvišene teme, da ne bi mogla pasti na Ernijev nivo. "Sigurno, ob naši realnosti obstaja še ena. Nisem edini, ki to verjame, ampak za razliko od mnogih, ki so prepričani, da med nami bivajo sami imenitni duhovi, same neizpodbitne avtoritete, vrhunske zvezde, kajneda, osebno menim, da se je pri meni naselila ena skrajno žleht sorta. Imam bogove, ki uživajo v raztresanju olupkov, kraji manjših stvari, prestavljanju tošla iz suknjiča v hlače, delanju prepaha in tako naprej. Zato jim rečem bogci." Ko mislimo, da nam bo glavni junak končno povedal nekaj bistvenega o sebi, se spet izmakne v cinično nakladanje. Če je Erni kje v koraku s časom, je verjetno tukaj – je prazen tranzicijski junak, lupina brez vsebine, ki le po čudežu (imenovanem Rozala) najde kompas, vmesni čas pa zapolnjuje z nemočnim premlevanjem o svetu okoli sebe. Tu se spomnimo Čandrovega izbora kratke proze *O čem govorimo* (v katerem Hočevarja sicer ne najdemo) in oznake neorealizem za prozo, ki se začne pisati v Sloveniji v drugi polovici devetdesetih let prejšnjega stoletja, ki opušča zanimanja za velike teme in se osredotoča na majhne zgodbe, ki se dogajajo na sosednji ulici in predvsem v sosednjem kafiču, kjer se klepeta, blebeta in junači. V tej družini, ki jo sestavljajo junaki Maje Novak, Aleša Čara in Dušana Čatra, je tudi Hočevarjev junak, ki za razliko od preostalih denar ima, vendar mu pijačo plačujejo drugi.

Ernijeva kuhna je mestoma izjemno duhovito besedilo, ki pa se kljub lahkotni vsebini in borim dvestotim stranem bere presenetljivo počasi. Ko se že prepustimo žanrskim zakonitostim trilerja, ki se začne razvijati nekje v sredini knjige, in ko se potem odločimo, da preklopimo na drug horizont pričakovanja na koncu knjige, na ljubezenski roman, nas pri branju nenehno ustavljajo Ernijeve zastranitve. Ki so na začetku zabavne (navedli smo recimo njegova razmišljanja o bogcih in umetnikih, in seveda so tu tudi številni kuharski recepti), a je sčasoma kako modrovanje vseeno že odveč in včasih so ta tudi nepotrebno aktualistična (vprašanje, ali bo čez deset let še kdo razumel šale na temo kupovanja oklepnikov). *Ernijeva kuhna* je gotovo knjiga, ki nam ne bo odprla pogleda na zvezdno nebo in moralni zakon v nas (in tega tudi ne namerava). Lahko pa da se boste ob njej zabavali. Morda so tudi liki kot Erni ena od resnic našega sveta.